Karta modułu/przedmiotu

Informacje ogólne o module/przedmiocie	
1. Kierunek studiów: analityka medyczna	**2. Poziom kształcenia:** jednolite studia magisterskie **3. Forma studiów:** stacjonarne
4. Rok: III	**5. Semestr: VI**
6. Nazwa modułu/przedmiotu: METODY I PROCEDURY LABORATORYJNE KONTROLOWANEGO ROZRODU ORGANIZMÓW	
7. Status modułu/przedmiotu: fakultatywny	
8. Jednostka realizująca moduł/przedmiot, adres, e-mail: Zakład Biologii Komórki , 41-200 Sosnowiec, ul.Jedności 8 IIIp, tel 32 364 12 10, mlatocha@sum.edu.pl	
9. Imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej za realizację modułu/przedmiotu: dr hab.n.med.Małgorzata Latocha	
10. Założenia i cele kształcenia modułu/przedmiotu: Zapoznanie studentów z molekularnymi podstawami procesów związanych z rozrodem. Znajomość obecnie stosowanych technik w badaniach *in vitro* nad regulacją rozrodu. Umiejętność interpretacji informacji zawartych w publikacjach naukowych.	
11. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji: Podstawy wiedzy z zakresu biologii komórki, fizjologii człowieka	

12. Efekty kształcenia

Numer przedmiotowego efektu kształcenia	Przedmiotowe efekty kształcenia	Odniesienie do wzorcowych efektów kształcenia
P_W01	Posiada wiedzę z zakresu molekularnych podstaw procesów związanych z rozrodem. Zna najczęściej występujące przyczyny męskiej i żeńskiej niepłodności. Posiada wiedzę dotyczącą rekomendacji diagnostyki i leczenia niepłodności wybranych typów niepłodności.	K_W01 K_W02 K_W05 K_W18 K_W20 K_W21 K_W22 K_W29
P_W02	Zna obecnie stosowane techniki w badaniach nad kontrolą i regulacją rozrodu.	K_W05 K_W19 K_W20 K_W21
P_W03	Posiada świadomość dotyczącą ograniczeń metod wspomagających rozród i ewentualnych zagrożeń.	K_W18 K_W19 K_W22 K_W29
P_U01	Posiada umiejętność interpretacji informacji zawartych w publikacjach naukowych. Umiejętność samodzielnego przygotowania referatu i prowadzenia dyskusji.	K_U40
P_K01	Student potrafi pracować w zespole. Nabywa umiejętności w zakresie samokształcenia.	K_K02 K_K06

13. Formy zajęć w odniesieniu do efektów kształcenia

Numer efektu kształcenia	Forma zajęć dydaktycznych					
	wykład	seminarium	ćwiczenia laboratoryjne	ćwiczenia praktyczne	inne	e-learning
P_W01	x	x				x
P_W02	x	x				x
P_W03	x	x				x
P_U01		x				x
P_K01		x				x

14. Treści programowe

14.1. Forma zajęć: Wykłady		**Liczba godzin**
W1	Molekularne podstawy interakcji pomiędzy plemnikiem a komórką jajową.	2
W2 (e-learning)	Rozwój embrionalny ssaków. Imprinting genomowy w komórkach rozrodczych i zarodku.	2
W3	Rozwój embrionalny człowieka. Molekularne podstawy patologii ciąży.	2
W4	Badania *in vitro* oraz modele hodowli komórek i tkanek w badaniach fizjologicznej regulacji rozrodu.	2
W5	Diagnostyka komórek rozrodczych u pacjentów z niepowodzeniem rozrodu. Konserwacja nasienia. Wpływ warunków przechowywania nasienia różnych gatunków na jego jakość.	2
W6	Techniki wspomaganego rozrodu (ART) cz.1. Terapeutyczna inseminacja. Pozaustrojowe zapłodnienie i transfer zarodka. Dojajowodowe przeniesienie gamet i zarodków. Hodowla *in vitro* oocytów i blastocysty.	2
W7 (e-learning)	Techniki wspomaganego rozrodu (ART) cz. 2. Techniki wspomaganego rozrodu w leczeniu niepłodności męskiej. Uzyskiwanie gamet męskich w przypadku azoospermii. Wpływ jakości nasienia na wydajność zapłodnienia w ART. Wpływ technik ART na zdrowie dzieci.	3
Łącznie		**15**
14.2. Forma zajęć: Seminaria		
S1	Zasady funkcjonowania narządów i komórek rozrodczych. Oogeneza i spermatogeneza.	2
S2	Przyczyny męskiej niepłodności. Rekomendacje dotyczące diagnostyki i leczenia niepłodności typu męskiego	2
S3	Przyczyny żeńskiej niepłodności. Rekomendacje dotyczące diagnostyki i leczenia niepłodności spowodowanej czynnikiem żeńskim	2
S4	Epidemiologia niepłodności – wpływ czynników jatrogennych i cywilizacyjno-środowiskowych na płodność. Ocena wpływu środowiska na regulacje związane z rozrodem, a w tym wpływ diety oraz stresu, zanieczyszczeń środowiska i niektórych patogenów	2
S5	Specyfika regulacji rozrodu wybranych gatunków zwierząt gospodarskich i domowych	2
S6	Klonowanie zwierząt gospodarskich. Transgeniczne modele zwierzęce w badaniach nad rozrodem ssaków	2
S7	Techniki wspomaganego rozrodu a naprotechnologia	2
S8	Zaliczenie	1
Łącznie		**30**

14.3. Forma zajęć: Ćwiczenia	
Łącznie	**-**
Łączna liczba godzin z przedmiotu	**30**

15. Metody kształcenia	
15.1. Wykład	Wykład informacyjny; objaśnienie; film
15.2. Seminaria	Dyskusja, wyjaśnianie i objaśnianie zagadnień niezrozumiałych dla studenta w procesie samokształcenia, praca z publikacjami naukowymi, rozwiązywanie testów-quizów, przygotowanie wystąpienia na zadany temat
15.3. Ćwiczenia	-
15.4 E- learning	metody wykorzystujące internet, metody interaktywne

16. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia i sposoby oceny

Numer efektu kształcenia	Sposoby weryfikacji	Warunki zaliczenia
P_W01	Udział w dyskusji, aktywność na zajęciach, zaangażowanie w wykonywanie zadania, ocena z kolokwium pisemnego testowego	-dyskusja-max. 40%p możliwych do uzyskania w ciągu semestru, - aktywność na zajęciach, zaangażowanie w wykonywanie zadania-10% -kolokwium 50% (zdany powyżej 45% poprawnych odpowiedzi)
P_W02	Udział w dyskusji, aktywność na zajęciach, zaangażowanie w wykonywanie zadania, ocena z kolokwium pisemnego testowego	-dyskusja-max. 40%p możliwych do uzyskania w ciągu semestru, - aktywność na zajęciach, zaangażowanie w wykonywanie zadania-10% -kolokwium 50% (zdany powyżej 45% poprawnych odpowiedzi)
P_W03	Udział w dyskusji, aktywność na zajęciach, zaangażowanie w wykonywanie zadania, ocena z kolokwium pisemnego testowego	-dyskusja-max. 40%p możliwych do uzyskania w ciągu semestru, - aktywność na zajęciach, zaangażowanie w wykonywanie zadania-10% -kolokwium 50% (zdany powyżej 45% poprawnych odpowiedzi)
P_U01	Opracowanie i przygotowanie wystąpienia na zadany temat	- przedstawienie materiału z publikacji naukowych - max. 10% możliwych do uzyskania w ciągu semestru
P_K01	ocena prowadzącego zajęcia, udział w dyskusji	pozytywna opinia prowadzącego zajęcia uwzględniająca zaangażowanie studenta

17. Obciążenie pracą studenta

Forma aktywności	Przeciętna liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim:	udział w wykładach	10
	udział w seminariach	15
	udział w ćwiczeniach	-
	obecność na egzaminie	-
	konsultacje	15
	łącznie	**40**
Samodzielna praca studenta	przygotowanie do seminariów	10
	przygotowanie do ćwiczeń	-
	przygotowanie do sprawdzianów	5
	e-learning	5
	przygotowanie do egzaminu/zaliczenia końcowego	
	łącznie	**20**
Łącznie		**60**
Sumaryczna liczba punktów ECTS dla przedmiotu		**2**
18. Sumaryczne wskaźniki charakteryzujące przedmiot		
Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich		1
Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym		

19. Literatura

19.1. Podstawowa

1. Radwan J., Wołczyński S. Niepłodność i rozród wspomagany. Termedia Poznań 2011
2. Rodkiewicz B.: Biologia rozwoju w zarysie PWN Warszawa 1998
3. Krzanowska H, Sokół-Misiak W. Molekularne mechanizmy rozwoju zarodkowego PWN 2002

19.2. Uzupełniająca

1.Krzymowski T. Biologia rozwoju zwierząt. Fizjologiczna regulacja procesów rozrodczych samicy. Wydawnictwo: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie 2007
2.Strzeżek J. Biologia rozrodu zwierząt. Biologiczne uwarunkowania wartości rozrodowej samca. Wydawnictwo: Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie 2007
3.dostępna w bibliotece, drogą internetową lub przekazywana przez osobę prowadzącą literatura (publikacje) naukowa
5.Stokłosowa S. Hodowla komórek i tkanek. PWN 2004
6. Kurpisz M. Molekularne podstawy rozrodczości człowieka i innych ssaków. Termedia Poznań 2002

20. Inne przydatne informacje o module/przedmiocie

20.1. Liczebność grup	Ok.20 osób w grupie seminaryjnej- zgodnie z listami zatwierdzonymi przez Dziekana.
20.2. Materiały do zajęć	Pokaz multimedialny, podręczniki.
20.3. Miejsce odbywania się zajęć	Wydział Farmaceutyczny z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej, 41-200 Sosnowiec, ul. Jedności 8 wg planu podanego przez dziekanat.
20.4. Miejsce i godzina konsultacji	Zakład Biologii Komórki, Wydziału 41-200 Sosnowiec, ul. Jedności 8 (p.303-305) 1 godzina raz w tygodniu (termin dostosowany do planu studentów).
20.5. Inne	

21. Formy oceny – szczegóły				
Efekt	Na ocenę 2	Na ocenę 3	Na ocenę 4	Na ocenę 5
P_W01	Brak elementarnej wiedzy i na temat podstaw procesów związanych z rozrodem.	Elementarna wiedza dotycząca podstaw procesów związanych z rozrodem.	Wiedza na temat podstaw metod procesów związanych z rozrodem.	Ugruntowana i szeroka wiedza na temat procesów związanych z rozrodem.
P_W02	Brak podstawowej wiedzy na temat obecnie stosowanych technik w badaniach in vitro nad regulacją rozrodu.	Znajomość obecnie stosowanych technik w badaniach in vitro nad regulacją rozrodu.	Znajomość obecnie stosowanych technik w badaniach in vitro nad regulacją rozrodu. aktywność na zajęciach. Udział w dyskusji	Znajomość obecnie stosowanych technik w badaniach in vitro nad regulacją rozrodu. Wiedza dotycząca najnowszych osiągnięć nauki w tym zakresie. Duża aktywność studenta na zajęciach.
P_W03	Brak podstawowej wiedzy na temat ograniczeń metod wspomagających rozród i ewentualnych zagrożeń.	Znajomość podstawowych ograniczeń metod wspomagających rozród i ewentualnych zagrożeń.	Znajomość ograniczeń metod wspomagających rozród i ewentualnych zagrożeń. Aktywność na zajęciach. Udział w dyskusji	Szeroka wiedza dotycząca ograniczeń metod wspomagających rozród i ewentualnych zagrożeń. Duża aktywność studenta na zajęciach. Udział w dyskusji.
P_U01	Nie przygotowanie prezentacji lub prezentacja materiału z publikacji bez zrozumienia w odbiorze nie dająca możliwości poszerzenia lub ugruntowania wiedzy przez kolegów	Przygotowanie prezentacji z zakresu materiału znadującego się w publikacji	Staranne przygotowanie się z zakresu materiału znadującego się w publikacji, wybór informacji, dobrze przygotowany przekaz umiejętne przekaznie istoty publikacji zrozumienie tematu	Staranne przygotowanie się z zakresu materiału znadującego się w publikacji, wybór najważniejszych informacji, dobrze przygotowany przekaz przygotowanie materiałów pomocniczych do prezentacji umiejętne przekaznie istoty publikacji zrozumienie tematu
P_K01	Brak współpracy	Elementarna współpraca studentów w zespole	Widoczna współpraca studentów zespole, aktywny udział w zajęciach	Bardzo dobra współpraca studentów w grupach na zajęciach i w

				ramach przygotowania się do zajęć, aktywny udział w zajęciach

* ocena celująca – wiedza i umiejętności wykraczają poza wymagania określone dla oceny 5 „bardzo dobry”

Instrukcja wypełniania karty modułu/przedmiotu

1. Kierunek studiów – należy wpisać nazwę kierunku zgodną z nazwą zatwierdzoną przez radę podstawowej jednostki organizacyjnej i senat uczelni

2. Poziom kształcenia – studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia, jednolite studia magisterskie, studia trzeciego stopnia, studia podyplomowe

3. Forma studiów – stacjonarne/niestacjonarne

4. Rok – rok studiów cyfrą rzymską

5. Semestr – semestr studiów cyfrą rzymską, jeśli przedmiot trwa dwa semestry III-IV

6. Nazwa modułu/przedmiotu – zgodnie z zatwierdzonym programem kształcenia dla kierunku

7. Status modułu/przedmiotu – obowiązkowy lub fakultatywny

8. Jednostka realizująca moduł/przedmiot – podać Katedrę/Zakład, adres, telefon, e-mail, adres strony internetowej www Katedry/Zakładu

9. Prowadzący przedmiot – imię, nazwisko, adres e-mail kierownika przedmiotu

10. Cel kształcenia – cele ogólne przedmiotu, ogólna informacja o przedmiocie, sformułowane intencje nauczyciela akademickiego prowadzącego przedmiot

11. Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i innych kompetencji – wiedza, umiejętności i kompetencje jakie powinie posiadać student przystępując do realizacji treści przedmiotu

12. Efekty kształcenia – opis oczekiwanych efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, czyli tego, co student powinien po zakończeniu zajęć wiedzieć, rozumieć i umieć

Przy formułowaniu efektów kształcenia należy wziąć pod uwagę:

1. W tabeli uwzględnia się tylko efekty możliwe do **sprawdzenia i ocenienia**, cele nie powinny być sformułowane ani zbyt ogólnie ani też zbyt szczegółowo,
2. W opisie efektów kształcenia wykorzystuje się tzw. czasowniki operacyjne (wiedza – definiować, dobierać, formułować, nazywać, objaśniać, odtwarzać, opisać, podsumować, rozpoznać, rozpoznawać, rozróżniać, scharakteryzować, tłumaczyć, wskazać, wybrać, wyliczać, wymieniać, wytłumaczyć, zaproponować, zdefiniować, zidentyfikować; umiejętności – analizować, decydować, dobierać, eksploatować, formułować, inicjować, interpretować, kalkulować, kontrolować, koordynować, korzystać, łączyć, montować, nakreślać, obliczać, obsługiwać, oceniać, opracowywać, organizować, planować, podejmować, posłużyć się, postępować, prowadzić, przeprowadzić, przeprowadzać, przygotować, rozwiązywać, rozwijać, skrytykować, sporządzać, stosować, strukturyzować, szacować, tworzyć, uporządkować, użytkować, wdrażać, weryfikować, współpracować, wykonywać, wykorzystywać, wyszukiwać, zaprezentować, zaprojektować, zastosować, zatwierdzić, zinterpretować, zorganizować)

3. Podane cele kształcenia powinny obejmować zarówno zakres wiedzy jak i umiejętności i ewentualnie kompetencji społecznych
4. Liczba efektów kształcenia dla modułu/przedmiotu nie powinna być większa niż 5-9

Odniesienie do efektów kształcenia dla programu – należy wymienionym efektom kształcenia przyporządkować symbole efektów kształcenia dla programu (wykaz przygotowany przez Radę Programową dla danego kierunku studiów)

Odniesienie do efektów kształcenia dla obszaru – w tabelę wpisujemy symbole efektów kształcenia dla obszaru kształcenia zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, Dz. U. 253 poz. 1520

13. Formy zajęć w odniesieniu do efektów kształcenia – zaznaczyć znakiem „x" formy zajęć prowadzonych dla danego przedmiotu/modułu, na których realizowane są poszczególne cele kształcenia. Jeden cel kształcenia może być realizowany na różnych rodzajach zajęć.

14. Treści programowe

Treści wykładów – informacja o treści wykładów z informacją o liczbie godzin

Treści pozostałych zajęć (wymienić zgodnie z podanymi w punkcie 13 formami zajęć prowadzonych dla danego przedmiotu/modułu) – zwięzła prezentacja treści realizowanych podczas ćwiczeń i seminariów z informacją o liczbie godzin, w czasie których są realizowane

15. Metody kształcenia – informacje o sposobie pracy ze studentami.

Przykładowe metody kształcenia:

- Metody podające: wykład informacyjny, praca z książką, prelekcja, odczyt, opis, objaśnienie lub wyjaśnienie, uczenie się programowe – studenci przyswajają gotową wiedzę, podaną przez nauczyciela,
- Metody problemowe: wykład problemowy, wykład konwersatoryjny, dyskusja, klasyczna metoda problemowa, metody aktywizujące (metoda przypadków, metody sytuacyjne, inscenizacja, giełda pomysłów, gry dydaktyczne, seminarium),
- Metody eksponujące: film, ekspozycja, pokaz
- Metody programowane: z użyciem komputera, z użyciem maszyny dydaktycznej, z użyciem podręcznika programowanego,
- Metody praktyczne: pokaz, ćwiczenia przedmiotowe, ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia produkcyjne, metoda projektów, metoda tekstu przewodniego, seminarium, symulacja,
- Metody z wykorzystaniem technik i metod kształcenia na odległość (e-learning): metody wykorzystujące sieć Internet, metody interaktywne (wideokonferencja, forum dyskusyjne), elektroniczne podręczniki.

16. Sposoby weryfikacji efektów kształcenia i sposoby oceny – informacje o sposobie, gdzie i w jaki sposób efekty kształcenia będą weryfikowane. Przykładowo:

Sprawdzian ustny (egzamin ustny, zaliczenie ustne/kolokwium)

Sprawdzian pisemny (opisowy – z pytaniami/zadaniami otwartymi lub testowy)

Sprawdzian praktyczny (np. egzamin praktyczny)

Sprawozdanie (np. przeprowadzenie badań i prezentacja ich wyników)

Projekt (np. praca licencjacka, magisterska, przygotowanie prezentacji multimedialnej, przygotowanie wystąpienia na zadany temat)

Obserwacja (np. ocena aktywności na zajęciach, zaangażowania w wykonywanie ćwiczenia)

W kolumnie „Warunki zaliczenia" należy podać minimalne wymagania odnośnie zaliczenia przedmiotu (np. 70% poprawnych odpowiedzi w teście).

17. Obciążenie pracą studenta

UWAGA: w tabeli zamieścić formy zajęć realizowane w ramach danego przedmiotu wg punktu 13
UWAGA: na studiach stacjonarnych co najmniej 50% godzin powinno być realizowane z bezpośrednim udziałem wykładowcy
UWAGA: punkty ECTS należy zaokrąglić do liczby całkowitej

Przykład obliczenia obciążenia studenta pracą:
Przedmiot realizowany w formie 30h wykładów, 45h ćwiczeń i 15h seminarium, kończy się egzaminem pisemnym.

Obciążenie pracą studenta przedstawia się następująco:
1. Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim:

– udział w wykładach	15 × 2h = 30h
– udział w ćwiczeniach	15 × 3h = 45h
– udział w seminariach	15 × 1h = 15h
– obecność na egzaminie pisemnym	1 × 3h = 3
– konsultacje	1 × 1h = 1h
– **Łącznie**	**94h**

2. Samodzielna praca studenta

– przygotowanie do seminarium	15 × 2h = 30h
– przygotowanie do ćwiczeń	15 × 2h = 30h
– przygotowanie do kolokwiów z ćwiczeń	2 × 4h = 8h
– przygotowanie do egzaminu pisemnego z przedmiotu	1 × 20h = 20h
– **Łącznie**	**88h**

Łącznie godziny kontaktowe + samodzielna praca studenta	**182h**

Szacowanie punktów ECTS:
1 punkt ECTS = 25-30 godzin pracy przeciętnego studenta, realizowanej w różnych formach
ilość punktów $ECTS_{min}$ = 182h/25 = 7,3
ilość punktów $ECTS_{max}$ = 182h/30 = 6,1

średnio: 6,7 ECTS, w zaokrągleniu 7 ECTS

18. Sumaryczne wskaźniki charakteryzujące przedmiot
Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich:
ilość punktów $ECTS_{min}$ = 94h/25 = 3,8
ilość punktów $ECTS_{max}$ = 94h/30 = 3,1

średnio: 3,4 ECTS, w zaokrągleniu 3 ECTS

Liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć o charakterze praktycznym (należy uwzględnić czas trwania ćwiczeń oraz przygotowania do nich):
ilość punktów $ECTS_{min}$ = 83h/25 = 3,3
ilość punktów $ECTS_{max}$ = 83h/30 = 2,8

średnio: 3,0 ECTS, w zaokrągleniu 3 ECTS

19. Literatura – pozycje piśmiennictwa wymagane do zaliczenia zajęć i zdania egzaminu, wykorzystywane podczas zajęć i podczas samodzielnej pracy studenta oraz pozycje piśmiennictwa, z którymi student może zapoznać się dodatkowo, pogłębiając swoją wiedzę z danego przedmiotu

20. Inne przydatne informacje o przedmiocie – w tym polu można umieścić uwagi dotyczące np. liczebności grupy, miejsca odbywania się zajęć itp.

21. Formy oceny – szczegóły – należy podać informacje nt. zakresu wiedzy i umiejętności, jaki student powinien posiadać, aby zaliczyć przedmiot na dany stopień